

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: *Relle Pál*

Cím: *Egy színház halálára*

Forrás: *Magyar Hírlap*

Bp. 1937. XI. 28.

(Köt. v. füz.) (Oldal)

Osztályozás

Tárgy

792

Hely

Budai Színház

1937

Személy

Helyszám

Egy színház halálára

Írta: RELLE PÁL

„Hosszú betegségnek halál a vége.“
Ezzel a közmondással kell vigasztalódnia mindenkinek, ki most úgy érzi, hogy a lebontás alatt álló Budai Színházzal egy „hozzátartozójával“ lett kevesebb, szegényebb. Mert az, hogy a Horváth-kert lenge és rozoga színházépületében, mint az enyészet siettetője, a csákány vette át a vezérszerepet, nemcsak azt jelenti, hogy Budapest kevesebb lesz egy színházzal. Mert a Budai Színház nemcsak színház volt. Elmúlása pillanatában most, a hirtelen halál után érzett megrázkódás nélkül is, megállapíthatjuk, hogy Thespis-nek ez a szellős kordéja valóban hozzátartozója volt életünknek, — s amit 20—30 év múlva aligha fognak megérteni, — sokkal inkább a pesti, mint a budai életnek.

Ne felejtjük el, hogy Budát Pesttől, a mi időnkben, nemcsak a Duna, hanem egy világ választotta el. Egy világ választotta el a Budai Színházról a pesti színházaktól. A Budai Színházba átrándulni — lelki utazás volt, egy-egy szép, csillagos estére korlátozott színházi nyaralás, a műélvezés weekend-féléje, a pesti oldal egyre városiabb színházi kultúrájának kispolgári visszatérése a természethez, a kedélyes kezdetlegességhez, a kényelmes pongyolasághoz, a színházi élet zárt helyiségéből a szabad, virágos színházi rétre. Hogy ezek a kirándulá-

sok rántott csirke-ízét és uborkasaláta szagát asszociálták... ez a varázs már a dunai hidak fokozottabb építkezésével kezdett halványulni, és majdnem teljesen megszűnt Buda egyre nagyvárosibb kiépülésével és a távolságokat megszüntető villamos-, autóbusz- és autóforgalom fejlődésével. Ma már Budára átrándulni nem jelent sokkal többet, mint az ucca egyik oldaláról átsétálni a másikra. Egy kis levegőváltásnál több emóciót ma már senki se vár ezektől az átsétalásoktól.

Buda már régen nem a vidéki oldala Pestnek. Már régen nem az a helyi kirándulóhely, ahol — kuriózumokat keresünk. Budapest nem volt, hanem — van. Buda és Pest ma egy város és ebben az egységben, ezzel az egységgel megszűnt a Budai Színház különvalósága, megszűnt különvalóságának vonzóereje is. Kegyeletsértés ne essék, de ide merem írni, hogy a Budai Színház, nyári emlékeinknek ez a zarándokhelye, nem most halt meg, amikor a csákányok megjelentek rozoga falai felett, hanem megszűnt abban a pillanatban, amikor a jobbpart szerves összeolvadásának folyamata megindult a balparttal. A Budai Színház halálra volt ítélve, mert túlélte önmagát már akkor, amikor a testvérváros távolságának varázsát kikezdte a fejlődés. Meghalt és csak látszateletet

élt attól a pillanattól kezdve, amikor a közelséget teremtő városfejlődés különleges, sőt kiváltságos helyzetét megfosztotta a rántott csirke és uborkasaláta íz- és szag-motívumától.

És most mégis fel kell vetni a kérdést: szabad volt-e a régi színházépületet lebontani, mielőtt az új felépült? Hasonló esetben egyszer már nagyon megégettük magunkat. (Lásd: Nemzeti Színház.) Az anyagiakról nem is szólva, nem tudom, mennyivel kevesebb más irányú probléma állja útját az új budai színház megvalósulásának. Kétségtelen, hogy a új budai színház nem lehet egyszeri folytatása a réginek. Buda ma önmagában sem az, ami volt. Pesthez való viszonyában pedig egészen más. Új színház tehát nem lehet — a régi. Lokalizálta budai sem lehet. És valamiben mégis különböznie kell a pesti színházról. Legalább ezzel kellett volna tisztába jönni mielőtt a régi színházat eltüntették a föld színéről. Azzal, hogy a régi színházat lebontották és az újat még nem építették meg — nincs megoldva a budai oldal színházi problémája. Egy bizonyos: akkora városrész, mint Buda, nem maradhat színház nélkül. Hogy milyen legyen

az új?... Erre vonatkozólag, szerény véleményem szerint, nemcsak a politikusokat kellene meghallgatni. Néhány jó tanáccsal talán a színházi szakemberek, az írók, művészek, színészek, muzsikusok, kritikusok, esetleg szociológusok is szolgálhatnának.

Egy jó tanácsot azonban már most sebtiben is adhatok: legyen az új budai színház olyan, hogy ötven vagy száz esztendő múlva, ha lebontják, legalább úgy fájjon érte a pesti emberek szíve, mint most a Budai Színházért.